

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum necesse fuerit Christum refurgere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

si. c. 20. circa
ca. fi.

ta tamen fuit eorum deuotio ad Christi mortem seu redemptionem, ut meruerint in hac uita possi, quod Christo descendente ad inferos, plenam liberationis fructum reciperent. Et secundum hoc, rationabiliter dicitur, quod Christus descendens ad inferos, multos in purgatorio existentes, qui non tam cito fuissent liberati, ex speciali gratia descensus sui liberauit. Consentaneum siquidem est, ut multa persona propinque tempore mortis Christi ante ipsum mortua, preparate sint a Deo, cum simili deuotione, ut si cur nascens Simeonem & Annam perfectos inuenit, & pastores & magos preparatos, ut digni essent consolatione natiuitatis suae, ita moriens non solum Patres sanctos perfectos, sed etiam in purgatorio speciali deuotione preparatos inuenit, qui digni essent consolari ex descensu ad inferos liberatorio.

ar. 4. 15. 6. & 7.
huius q.

SED CONTRA est, quod Gregori. * dicit in 13. Moralium: Dum conditor ac redemptor noster claustra inferni penetrans, electorum exinde animas eduxit, nos illi ire non patitur: unde etiam alios descendendo liberauit; patitur autem nos ire ad purgatorium, ergo descendens ad inferos, animas a purgatorio non liberauit.

RESPON. Dicendum, quod (sicut sepe dictum est) descensus Christi ad inferos, liberatorius fuit in uirtute passionis ipsius. Passio autem eius non habet temporalem uirtutem & transitoriam: sed sempiternam, secundum illud Heb. 10. Vna oblatione consumauit in sempiternum sanctificatos. Et sic patet, quod non habuit tunc maiorem efficaciam passio Christi, quam habeat nunc: & ideo illi, qui fuerunt tales, quales nunc sunt, qui in purgatorio detinentur, non fuerunt a purgatorio liberati per descensum Christi ad inferos. Si qui autem inuenti sunt tales, quales etiam nunc uirtute passionis Christi a purgatorio liberantur, nihil prohibet per descensum Christi ad inferos, a purgatorio esse liberatos.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod ex illa auctoritate Aug. non potest concludi, quod omnes illi qui in purgatorio erant, fuerint a purgatorio liberati, sed quod aliquibus eorum fuerit hoc beneficium collatum, illis scilicet, qui iam sufficienter purgati erant, uel etiam, qui dum adhuc uiuerent, meruerunt per fidem & deuotionem ad mortem Christi, ut eo descendente, liberarentur a temporali purgatorio pena.

D. 98.

AD SECUNDUM dicendum, quod uirtus Christi operatur in sacramentis a per modum sanationis & expiationis cuiusdam, unde sacramentum eucharistiae liberat hominem a purgatorio, in quantum est sacrificium quoddam satisfactorium pro peccato. Descensus autem Christi ad inferos, non fuit satisfactorius, operabatur tamen in uirtute passionis, quae fuit satisfactoria, ut supra habitum est: sed erat satisfactoria in generali, cuius uirtutem oportebat applicari ad unumquemque per aliquid specialiter ad ipsum pertinens: & ideo non oportet, quod per descensum Christi ad inferos, omnes fuerint a purgatorio liberati.

q. 49. ar. 5. &
aliis eiusdem
quaez.

AD TERTIUM dicendum, quod illi defectus, a quibus Christus in hoc mundo simul homines liberabat, erant personales, proprie ad unumquemque pertinentes: sed exclusio a gloria Dei, erat quidam defectus generalis, pertinens ad totam humanam naturam: & ideo nihil prohibet eos, qui erant in purgatorio, per Christum esse liberatos ab exclusione a gloria: non autem a reatu pena purgatorii, qui pertinet ad proprium defectum, sicut e contrario sancti patres ante Christi aduentum liberati sunt a propriis defectibus: non autem a defectu communi, sicut supra dictum est. *

q. 49. ar. 5.

De resurrectione Christi, in quatuor articulos diuisa.

CONSEQUENTER considerandum est de his, quae pertinent ad exaltationem Christi. Et

primò, de eius resurrectione. secundò, de eius ascensione. tertio, de eius sessione ad dexteram Patris. quarto, de iudiciali potestate ipsius.

CIRCA primum occurrit quadruplex consideratio.

Quarum prima est de ipsa Christi resurrectione.

Secunda, de qualitate resurgentis.

Tertia, de manifestatione resurrectionis.

Quarta, de eius causalitate.

CIRCA primum quaeruntur quatuor.

¶ Primò, De necessitate resurrectionis eius.

¶ Secundò, De tempore.

¶ Tertio, De ordine.

¶ Quarto, De causa.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum fuerit necessarium Christum resurgere.

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod non fuerit necessarium Christum resurgere. dicit enim Damascenus * in quarto lib. Resurrectio est secunda, eius quod dissolutum est, & cecidit, animalis resurrectio: sed Christus non cecidit per peccatum, nec corpus eius est dissolutum, ut ex supra dictis patet. † non ergo proprie conuenit sibi resurgere.

¶ 2. Praet. Quicumque resurgit, ad aliquid aliud promouetur: quia surgere est sursum moueri: sed corpus Christi remansit post mortem diuinitati unitum, & ita non potuit in aliquid aliud promoueri. ergo non competebar sibi resurgere.

¶ 3. Praet. Ea, quae circa humanitatem Christi sunt acta, ad nostram salutem ordinantur: sed sufficebat ad salutem nostram passio Christi, per quam sumus liberati a poena & culpa, ut ex supra dictis patet. * non ergo fuit necessarium, quod Christus a mortuis resurgeret.

SED CONTRA est, quae dicitur Luc. vlt. Oportebat Christum pati, & resurgeret a mortuis.

RESPON. Dicendum, quod necessarium fuit Christum resurgere propter quinque. Primò quidem, ad commendationem diuinae iustitiae, ad quam pertinet exaltare illos, qui se propter Deum humiliant, secundum illud Luc. 1. Deposuit potentes de sede, & exaltauit humiles: quia igitur Christus propter charitatem & obedientiam Dei, se humiliauit usque ad mortem crucis, oportebat quod exaltaretur a Deo, usque ad gloriosam resurrectionem. unde ex eius persona dicitur in Psal. 138. Tu cognouisti, i. approbasti, sessionem meam, i. humilitatem & passionem, & resurrectionem meam, id est glorificationem in resurrectione, sicut gl. * exponit. Secundò, ad fidei nostrae instructionem: quia per eius resurrectionem confirmata est fides nostra circa diuinitatem Christi, quia ut dicitur

¶ Super quae. quinquagesimam tertiam.

CONSEQUENTER, &c. Hic incipit ultimus tractatus de Christo, de pertinentibus, scilicet ad eius exaltationem.

¶ Super quae. quinquagesimam tertiam articulum primum.

TITULUS clarus. ¶ In corpore una conclusio: Necessarium fuit Christum resurgere. Probatur quinque rationibus. Omnia clara sunt in litera.

2. diff. 1. q. 2.
2. & 3. q. 2.
c. 2. prim.
lib. 4. art. 1.
fid. e. ult. in
prim.

¶ 5. ar. 7.

q. 44. ar. 1.
per totum.

Sup. q.
4. 2. 1.
q. 4. ar.
2. 1. 1.
c. 2. 1. 1.
c. 2. 1. 1.
c. 2. 1. 1.
c. 2. 1. 1.
c. 2. 1. 1.

gl. 1. 1. 1.
1. 1. 1.

dicitur ad Corin. ult. Et si crucifixus est ex infirmitate, sed uiuit ex uirtute Dei. & ideo prima ad Cor. 15. dicitur, si Christus non resurrexit, inanis est praedicationis nostra, inanis est & fides nostra. Et in Psa. 29. dicitur, Quae utilitas in sanguine meo, id est in effusione sanguinis mei, dum descendo, quasi per quosdam gradus malorum, in corruptione quasi dicat, nulla. si enim statim non resurgo, corruptumque fuerit corpus meum, nemini annuntiabo, nullum laboro, ut gl. exponit. Tertio, ad subleuationem nostrae spei, quia dum uidemus Christum resurgere, qui est caput nostrum, speramus & nos resurrecturos. unde dicitur prima ad Corin. 15. Si Christus resurrexerit, & resurrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in uobis, quoniam resurrectio mortuorum non est? Tob 19. dicitur, Scio. s. per certitudinem fidei, quod redemptor meus, i. Christus, uiuit, a mortuis resurgens, & ideo in nouissimo die de terra resurrexerunt, reposita est haec spes mea in sinu meo. Quarto, ad informationem uitae fidelium, secundum illud Roman. 6. Quomodo Christus resurrexit a mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate uitae ambulemus. Et infra, Christus resurgens ex mortuis, iam non moritur, ita & uos existimate mortuos quidem esse peccato, uiuentes autem Deo. Quinto, ad complementum nostrae salutis: quia sicut per hoc, quod mala sustinuit (humiliatus est) moriendo, ut nos liberaret a malis: ita glorificatus est resurgendo, ut nos promoueret ad bona, secundum illud Rom. 4. Tractus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram.

Ad PRIMVM ergo dicendum, quod licet Christus non ceciderit per peccatum, cecidit tamen per mortem; quia sicut peccatum est casus a iustitia, ita mors est casus a uita. unde ex persona Christi potest intelligi, quod dicitur Mich. 7. Ne lateris inimica mea super me, quia cecidi, consergam. Similiter etiam licet corpus Christi non fuerit dissolutum per incinerationem, ipsa tamen separatio anime a corpore, dissolutio quaedam fuit.

Ad SECUNDVM dicendum, quod diuinitas erat carni Christi post mortem unita unione personali: non autem unione naturae, sicut anima unitur corpori, ut forma ad constituendam humanam naturam. Et ideo per hoc, quod corpus eius unum est anime, promotum est in altiore statu naturae, non autem in altiore statu personae.

Ad TERTIVM dicendum, quod passio Christi operata est nostram salutem, proprie loquendo, quantum ad remotionem malorum; resurrectio autem, quantum ad inchoationem & exemplar bonorum.

ARTICVLVS II.

Vtrum fuerit conueniens Christum tertia die resurgere.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod non fuerit conueniens, Christum tertia die resurgere. membra enim debent capiti conformari: sed nos qui sumus membra Christi, non resurgimus a morte tertia die, sed

nostra resurrectio differtur usque ad finem mundi, ergo uidetur quod Christus, qui est caput nostrum, non debuerit tertia die resurgere: sed debuerit eius resurrectio differri usque ad finem mundi.

¶ 2 Pet. Act. 2. dicit Petrus, quod impossibile erat

Christum detineri ab inferno & morte: sed quantum ad aliquis est mortuus, detinetur a morte. ergo uidetur, quod Christi resurrectio non debuerit differri usque ad tertiam diem, sed statim eadem die resurgere, praecipue cum glossa supra inducta dicat, nullam esse utilitatem in effusione sanguinis Christi, si non statim resurgeret.

¶ 3 Praeter. Dies incipere uidetur ab ortu solis, qui sua praesentia diem causat: sed ante ortum solis Christus resurrexit. dicitur enim Io. 20. Quod una sabbathi Maria Magdalenae uenit mane. cum adhuc tenebrae essent, ad monumentum, & tamen Christus iam resurrexerat, quia sequitur, & uidit lapidem sublatum a monumento. non ergo resurrexit Christus tertia die.

SED CONTRA est, quod dicitur Matt. 20. Tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertia die resurget.

RESPON. Dicendum, quod (sicut dictum est) resurrectio Christi necessaria fuit ad instructionem fidei nostrae. Est autem fides nostra & de diuinitate & humanitate Christi: non enim sufficit alterum sine altero credere, ut ex praedictis patet. * & ideo ad hoc, quod confirmaretur fides de ueritate diuinitatis ipsius, oportuit quod cito resurgeret, & eius resurrectio non differretur usque ad finem mundi.

Ad hoc autem, quod confirmaretur fides de ueritate humanitatis & mortis eius, oportuit moram esse inter mortem & resurrectionem. si enim statim post mortem resurrexisset, uideri posset, quod eius mors uera non fuerit, & per consequens nec resurrectio uera. Ad ueritatem autem mortis Christi manifestandam, sufficiebat quod usque ad tertiam diem eius resurrectio differretur, quia non contingit, quin infra hoc tempus, in homine qui mortuus uidetur cum uiuat, appareant aliqua indicia uitae. Per hoc etiam, quod tertia die resurrexit, commendatur perfectio ternarii: qui est numerus omnis rei, utpote habens principium, medium & finem, ut dicitur in 1. de Caelo. * Ostenditur etiam secundum mysterium, quod Christus una morte sua, (quae fuit lux propter iustitiam), scilicet corporali duas nostras mortes destruxit, scilicet corporis & anime, quae sunt tenebrae propter peccatum: & ideo una die integra & duabus noctibus permanit in morte, ut Aug. * dicit in 4. de Trin. Per hoc etiam significatur, quod per resurrectionem Christi, tertium tempus incipiebat: nam primum fuit ante legem, secundum sub lege, tertium sub gratia. Incipit etiam in Christi resurrectione tertius status sanctorum: nam primus fuit sub figuris legis; secundus sub ueritate fidei, tertius erit in aeternitate gloriae, quam Christus inchoauit resurgendo.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod caput & membra conformantur in natura, sed non in uirtute: excellentior est enim uirtus capitis, quam membrorum: & ideo ad demonstrandam excellentiam uirtutis Christi, conueniens fuit, ipsum tertia die resurgere, aliorum resurrectione dilata usque ad finem mundi.

AD SECUNDVM dicendum, quod detentio coactionem quandam importat: Christus autem nulla necessitate mortis tenebatur astrictus, sed erat inter mortuos liber. & ideo aliquandiu in morte mansit, non quasi detentus, sed propria uoluntate, quando iudicauit hoc esse necessarium ad instructionem fidei nostrae: dicitur autem statim fieri, quod fit breui in-terposito tempore.

AD III. dicendum, quod (sicut supra dictum est) Christus resurrexit circa diluculum illucescente iam die, ad significandum, quod per suam resurrectionem

1. q. 2. ad 2. ad 2. ad 2.

Ar. prec. in cor.

Art. p. p. ced.

2. a. q. 2. 7. & 8.

Lib. 1. tex. 2. to. 3.

Li. 4. c. 5. to. mo 3.

q. 2. ar. ad 3.